

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA TEISE ERAKORRALISE ISTUNGI
PROTOKOLL
(elektroniline)**

30.oktoober-1.november 2018. a

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving, riigikohtunik
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Sten Lind, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Iris Kangur-Gontšarov, Harju Maakohtu kohtunik
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik
Hannes Vallikivi, Eesti Advokatuuri esimees
Ülle Madise, õiguskantsler
Lavly Perling, riigi peaprokurör
Kalle Laanet, Riigikogu aseesimees

Protokollis: **Signe Usar**, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik

Algus: 30.10.2018. a

Lõpp: 01.11.2018. a

Päevakorras on:

1. Arvamuse andmine kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõu (713 SE) muudatusettepanekute ja Harju Maakohtu kohtunike arvu suurendamisele 2 ametikoha võrra kohta.

Otsuse projekt: KHN-i liikmetel palutakse kujundada seisukoht küsimuses „Kas Te toetate seaduseelnõu 713 SE muutmist, st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri 25.10.2005 määruse nr 47 määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra“.

Kohtute seaduse § 41 lg 3 p 4 alusel ja tulenevalt asjaoludest, et:

18. septembril 2018 esitas justiitsminister Vabariigi Valitsusele kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse eelnõu. Tegemist on eelnõuga, millega luuakse asenduskohtuniku instituut ning lahendatakse mõningaid üksikküsimusi kohtusüsteemis;
- Vabariigi Valitsus kiitis eelnõu heaks 27. septembril 2018 toimunud istungil ja esitas Riigikogu menetlusse. 8. oktoobril 2018 algatas Riigikogu kohtute seaduse ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse muutmise seaduse ([713 SE](#)).
- Seaduseelnõu koostamisele eelnenud eelnõu väljatöötamiskavatsus, mida KHN arutas ka oma 2. märtsil 2018 toimunud istungil, hõlmas lisaks asenduskohtuniku institutsiooni loomisele ka kohtunike valveaja lisatasu maksmise regulatsiooni loomist, mis oleks võimaldanud maksta lisatasu kohtunikule, kes peab olema riigipühadel ja nädalavahetustel kättesaadav seaduses sätestatud ettenägematute või edasilükkamatute teenistusülesannete täimiseks. Vabariigi Valitsusele esitatud eelnõu jäi aga rahastuse puudumise tõttu reguleerima vaid asenduskohtuniku institutsiooni loomise küsimust ja kohtujuristide palkade lahti sidumist kohtunike palkadest ning muud küsimused jäeti eelnõust välja;
- Kuna kohtute haldamise nõukoda on kohtunike sotsiaalsete tagatiste tugevdamist pidanud oluliseks ja hädavajalikuks, on oluline jätkata arutelu leidmaks võimalusi vähemalt valveaja täiendava tasustamise küsimuse lahendamiseks. Tänapäevaks on selge, et see oleks võimalik veel sama (713 SE) praegu parlamendi menetluses oleva kohtute seaduse muutmise eelnõu raames, kui loobuda asenduskohtuniku instituudist kõnealuses eelnõus sisalduval kujul. Vajadust maksta kohtunikule lisatasu kohtu tavapärasest tööajast välisel ajal töötamise eest on ka kohtute haldamise nõukoda arutanud mitmel korral ning samuti pidanud nende kehtestamist oluliseks;

5. Kohtusüsteemi toetusel on Justiitsministeerium valmis esitama eelnõu 713 SE muudatusettepanekud asenduskohtuniku instituudi loomisest loobumiseks ja selle asemel kohtunike valveajatasu kehtestamiseks. Muudatusettepanekute sisu on kokkuvõtvalt järgmine:
- Kogu asenduskohtuniku puudutav regulatsioon võetakse eelnõust välja.
 - Esimese astme kohtunikele makstakse lisatasu riigipühal ja nädalavahetusel valves oldud aja eest.
 - Lisatasu suurus ühe valveaja tunni eest on 10% kohtuniku tunnitasust. Seega tasu makstakse valmisoleku eest teha riigipühal või nädalavahetusel edasilükkamatuid menetlustoiminguid, tasu arvestatakse iga valves oldud tunni eest, sõltumata menetlustoimingute tegemisele realselt kulunud ajast. Näiteks peale reedest tööpäeva on nädalavahetuse valvetunde kokku 54. Selle aja eest arvestatakse tasu 54 tunni kohta ehk valvetasu suurus praeguse kohtuniku palga juures on 118 eurot 80 senti: 54 tundi * 22 eurot (esimese astme kohtuniku brutotunnitasu arvestatuna kuupalgast) * 0,1 = 118,80 eurot. 54 tunni pikkuse valve eest saadav tasu võrdub 5,4 töötunni tasuga.
 - Kohtunike valvegraafiku kinnitab kohtu maa – ja halduskohtu esimees.
 - Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arvu kehtestab kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga valdkonna eest vastutav minister määrusega.
 - Kriminaalmenetluse seadustiku § 24 lõike 4 viimane lause (Jälitustoiminguks loa andmiseks määratakse tööjaotusplaaniga Harju Maakohtus kuni kolm kohtuniku ja igas teises maakohtus kaks kohtuniku) tunnistatakse kehtetuks.
6. Harju Maakohtu püsivalt suure töökoormuse leevendamise abinõuna algatatakse taas justiitsministri 25.10.2005 määruse nr 47 määruse muudatus Harju Maakohtus kohtunike ametikohtade arvu suurendamiseks 2 ametikoha võrra. Justiitsministeerium lähtub Rahandusministeeriumiga läbirääkimistel Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud asenduskohtuniku instituudi rakendamise maksumusest (5 kohtuniku aastane tööjõukulu) ja seob instituudist loobumise, valvetasu kehtestamise ja kahe uue kohtunikukoha Harju Maakohtusse loomise.

kutsus Riigikohtu esimees kokku kohtute haldamise nõukojade erakorralise istungi elektroonilise hääletuse läbiviimiseks ajavahemikus 30.10.2018–01.11.2018, et kujundada seisukoht Riigikogus oleva seaduse eelnõu 713 SE muutmiseks ja Harju Maakohtule kahe täiendava kohtunikukoha määramiseks.

Pikamäe: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist ettepanud kujul ja seda järgmistel põhjustel:

On õige, et kohtunike valveaja tasu kehtestamine ehk nädalavahetusel ja riigipühadel töötamise kompenseerimine on pikka aega olnud kohtunikukonna taotlus. Küsimus oli kõne alla samuti käesoleva seaduseelnõu 713 ettevalmistamisel, kuid jäeti eelnõu lõppversioonist välja eelarveläbirääkimiste tulemusena, kuivõrd puudusid vahendid üheaegselt asenduskohtuniku kohtade ja valveajatasu finantseerimiseks. Toonases olukorras tegi Justiitsministeerium valiku asenduskohtuniku instituudi loomise kasuks, loobudes kohtunike valveajatasude regulatsioonist kõnealuses eelnõus. Teisalt ei saa mööda vaadata tõsiasi, et eeskätt pärast n.ö põhiõiguste paketi rakendumist kriminaalmenetluses mõne aasta eest, on kohtunike töökoormus tööpäevade välisel ajal menetluslubade andmise asjade läbivaatamisel oluliselt suurenenud, nii nagu on kasvanud ka teistele kohtumenetlustele spetsialiseerunud kohtunike töökoormus ettenägematute ja edasilükkamatute asjade lahendamisel (s.h nt halduskohtunike ülesanne lahendada kiireloomulisi PPA taotlusi isikute kinnipidamiskeskuste paigutamiseks). Valveajatasu taoliste ülesannete lahendamisele kulunud aja kompenseerimiseks on ette nähtud ka prokuratuuris (ProkS § 22-2). Seetõttu olen täiesti veendunud, et valveajatasude küsimuse lahendamine on muutunud sedavõrd pakiliseks, et sellega ei anna enam oodata.

Mulle teadaolevalt toetab asenduskohtunike regulatsiooni asendamist valveajatasude kehtestamisega ka Eesti Kohtunike Ühing.

Asenduskohtunike kohtade loomiseks algselt mõeldud vahendite ümbersuunamiseks valveajatasude kehtestamiseks räägib ka asjaolu, et tõenäoliselt ei aitaks kõnealune institutsioon lahendada üksikute kohtute erakordselt suureks kasvanud töökoormuse küsimust. Kohtute haldamise nõukoda on korduvalt arutanud töökoormuse leevendamise teid kõige suurema töökoormusega Harju Maakohtus (viimati

käesoleva aasta kevadisel istungil Narva-Jõesuus). Kuna asenduskohtuniku institutsioonina on mõeldud lahendada eeskätt üksiku kohtu ajutist ülekoormust, siis ei saa selle abil luua püsivat lahendust nendesse kohtutesse, kus suur töökoormus pole mitte ajutine, vaid alaline probleem, nagu see on juhtunud Harju Maakohtus. Silmas tuleb pidada sedagi, et ka asenduskohtuniku enda kohad vajavad täitmist, mis kohtunike konkursse silmas pidades võib võtta keskmiselt üks aasta. Neil põhjustel toetan igal juhul Justiitsministeeriumi ettepanekut luua Harju Maakohtusse kaks uut alalist kohtuniku ametikohta, sest teisi teid, kuidas kiiremas korras leida leevendus selle kohtu koormuse reguleerimiseks, ma ei näe.

Laanet: Toetan Riigikohtu esimehe seisukohta.

Madise: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist pakutud kujul (st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra).

Pilving: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist otsuseprojektis ettepanud kujul.

Saar: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist, st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri 25. oktoobri 2005. a määruse nr 47 määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra.

Jaaksoo: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist, st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri 25.10.2005 määruse nr 47 määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra.

Vallikivi: Olen otsuse eelnõu poolt.

Lind: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist pakutud kujul.

Kangur-Gontšarov: Toetan seaduseelnõu 713 SE muutmist, st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri 25. oktoobri 2005. a määruse nr 47 määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra.

Perling: KHN liige olen ma riigi peaprokurörina ning seetõttu pean oma kohuseks vastata veidi pikemalt. Olen varem KHN-s puudutanud teemadena nii kohtuasjade jagamist, kiirmenetluste läbiviimist nädalavahetustel, alaealiste kohtunike spetsialiseerumist kui ka kogu menetlusahela üksteise ressurssidega arvestamise võimalusi ning teinud seda ikka eesmärgiga anda oma panus kindlustamiseks kiire, kvaliteetne ja kõikide menetlusosalistega arvestav õigusemõistmine ja selle läbi võimalikult paljude inimeste usaldus Eesti õigussüsteemi vastu. Loodan ja usun, et kõnealune eelnõu, mis loobub asenduskohtuniku ametikohtadest, annab kohtunikukohti juurde ja lubab edaspidi maksta lisatasu valveaja eest, tagab edaspidi võimalused ka kiirmenetluste laiemaks läbiviimiseks ning aitab kriminaalmenetluse protsessi tervikuna kiirendada. Toetan eelnõu 713 SE muutmist pakutud kujul.

Hääletustulemused

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN toetab seaduseelnõu 713 SE muutmist, st asenduskohtuniku institutsiooni asendamist kohtuniku valvetasude sätetega ja ühes sellega justiitsministri 25.10.2005 määruse nr 47 määruse muutmist, millega suurendatakse Harju Maakohtu kohtunike arvu 2 ametikoha võrra.

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Pikamäe
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Signe Usar
Protokollija